

Brannvesenets tilsynsaksjon med farlig stoff 2016

Kuldeanlegg med ammoniakk
Fyllleanlegg for gassflasker for LPG

Dokumentet inneholder generell informasjon, sjekklister og utdypende veiledning til den enkelte paragraf i sjekklister.

BAKGRUNN OG HENSIKT

Kommunen har etter forskrift 8. juni 2009 om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff samt utstyr og anlegg som benyttes ved håndteringen (forskrift om håndtering av farlig stoff) hjemmel til å føre tilsyn med anlegg som håndterer farlig stoff. Normalt er det brannvesenene som utfører tilsyn på vegne av kommunene. For å følge opp at kravene i forskriften overholdes, har Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) i samarbeid med landets brannvesener gjennomført årlige tilsynsaksjoner med farlig stoff siden 2012. Tilsynsaksjonene har vært initiert og organisert av DSB, mens brannvesenene har utført tilsynene.

Tilsynsaksjonen i 2012 ble gjennomført som et pilotprosjekt i Troms, Finnmark, Telemark og Aust-Agder med temaene «boligselskap forsynt med brannfarlig gass fra fast rørrnett» og «kuldeanlegg med ammoniakk». Fra og med 2013 har tilsynsaksjonen vært landsdekkende, og i 2013 var tema for aksjonen «boligselskap forsynt med brannfarlig gass fra fast rørrnett med tank». Tilsynsaksjonen 2014 videreførte temaet fra 2013, og utvidet i tillegg med to nye temaer: «Boligselskap forsynt med brannfarlig gass fra distribusjonsnett» og «industrianlegg som forbruker brannfarlig gass». I 2015 var «industrianlegg som forbruker brannfarlig gass» tema for tilsynsaksjonen. Rapporter og resultater fra tilsynsaksjonene finnes på www.dsb.no.

Temaer for brannvesenets tilsynsaksjon med farlig stoff 2016 er:

- kuldeanlegg med ammoniakk
- fylleanlegg for gassflasker for LPG.

Bakgrunnen for at kuldeanlegg med ammoniakk er valgt som tema for årets tilsynsaksjon, er flere registrerte uhell med denne anleggstypen samt oppfølging av rapporten «Tilsyn med ammoniakk i kuldeanlegg i perioden 2006-2010»:

http://www.dsb.no/Global/Publikasjoner/2012/Rapport/tilsyn_med_ammoniakk_kuldeanlegg.pdf.

Kuldeanlegg med ammoniakk benyttes i flere sammenhenger, for eksempel i ishaller, hvor mange mennesker er samlet og uhell kan få alvorlige konsekvenser, produksjon, bearbeiding og/eller konservering av sjømat, kjøtt, meieriprodukter mv.

Fylleanleggene er valgt fordi virksomheter som fyller gassflasker med LPG ble pålagt nye krav til merking, mottak og kontroll av gassflasker ved endring i forskrift om håndtering av farlig stoff med virkning fra 01.07.15. DSB ønsker å sjekke etterlevelsen av nevnte krav.

Hensikten med tilsynsaksjonen er å sikre at utstyr og anlegg er i sikkerhetsmessig god stand, redusere sannsynligheten for uhell og ulykker samt redusere konsekvensene av en eventuell ulykke. Det er viktig for myndighetene å få en oversikt over etterlevelse av krav i regelverket, i tillegg til å øke bevisstheten i virksomhetene med tanke på sikker håndtering av farlig stoff.

Årets tilsynsaksjon vil finne sted i september måned. DSB oppfordrer alle brannvesen som har slikt utstyr og anlegg i sitt distrikt om å prioritere utførelse av flest mulig tilsyn i løpet av denne perioden.

Forskrift om håndtering av farlig stoff samt relevante temaveiledninger bør være godt kjent for tilsynspersonell. For årets tilsynsaksjon er *Temaveiledning om bruk av farlig stoff del 2* og *Temaveiledning om omtapping av farlig stoff* aktuelle. Forskrift og temaveiledninger finnes her:

[https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-06-08-602?q=forskrift om håndtering av farlig](https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-06-08-602?q=forskrift%20om%20h%C3%A5ndtering%20av%20farlig)

http://www.dsb.no/Global/Publikasjoner/2010/Tema/Temaveiledning_bruk_av_farlig_stoff_Del_2.pdf

og

http://www.dsb.no/Global/Publikasjoner/2011/Veiledning/omtapping_farlig_stoff.pdf.

Tilsynet hjemles i § 23 i forskrift om håndtering av farlig stoff. Reaksjonsmidlene hjemles i § 24 i samme forskrift. Sistnevnte paragraf viser til brann- og eksplosjonsvernlovens §§ 37 til 40 og § 42.

GJENNOMFØRING

Oversikt over tilsynsobjektene i eget distrikt hentes ut fra FAST – anlegg og kart¹.

Kuldeanlegg med ammoniakk søkes opp ved å velge følgende søkekriterier i FAST:

- Anleggsobjekt: Kuldeanlegg og varmpumpeanlegg
- Stoff: Ammoniakk.

Fylleanlegg for gassflasker med LPG søkes opp ved å velge følgende søkekriterier i FAST:

- Anleggsobjekt: Fylleanlegg for gass
- Stoff: LPG.

Merk at anlegg med stasjonær lagertank som brukes til fylling av kjøretøy og som ikke ligger på bensinstasjon også skal meldes inn som fylleanlegg for gass. Søket over vil altså kunne gi treff som ikke er fylleanlegg for gassflasker for LPG. For ytterligere informasjon om hvilke anleggstyper som omfattes av de forskjellige anleggsenhetene, se veiledning for innmelding av farlig stoff:

http://www.dsb.no/Global/Publikasjoner/2009/Veiledning/veiledning_innmelding_farlig_stoff.pdf.

DSB fører tilsyn med storulykkeanlegg. Det fremkommer i FAST hvilke virksomheter som er storulykkevirksomheter. Disse anleggene er ikke en del av tilsynsaksjonen.

DSB anbefaler at utvalgte tilsynsobjekter varsles før tilsynet gjennomføres, slik at rette personer skal kunne være tilstede under tilsynet og for at tilsynspersonellet skal ha mulighet til å sette seg inn i anleggenes dokumentasjon på forhånd. I varselbrevet bør det informeres om at virksomheten bes fremlegge dokumentasjon på risikoanalyse, kontroll, beredskapsplan og instruks for drift/vedlikehold/sikkerhet. Det kan tas utgangspunkt i mal for varselbrev og tilsynsrapport som finnes i «veiledning for myndighetsutøvelse av tilsyn utført av brann- og feiervesenet».

Nedenfor finnes sjekklister for de to anleggsenhetene samt utdypende veiledning til den enkelte paragraf i sjekklista. I veiledningen er det gitt eksempel på avvikstekst under hver paragraf. Avviket suppleres med kommentarer for å utdype hva som menes. Dersom det er flere avvik etter samme paragraf, bør det vurderes å samle avvikene i et overordnet avvik som forklares nærmere i kommentarene.

Resultatene fra tilsynene rapporteres til DSB ved å besvare spørreundersøkelsen som sendes ut elektronisk i etterkant av tilsynsaksjonen. **Tilsynsrapportene skal ikke sendes til DSB.**

Ta gjerne kontakt med DSB dersom noe i denne veiledningen er uklart, eller dersom det er andre spørsmål i forbindelse med tilsynsaksjonen 2016. Spørsmål kan rettes til Berit Svensen og Celin R.

¹ http://www.dsb.no/Global/Publikasjoner/2016/Faktaark/Faktaark_FAST.pdf

Tonheim: Telefon: 33 41 25 00 og e-post: tilsyn.farlig.stoff@dsb.no.

SJEKKLISTE FOR KULDEANLEGG MED AMMONIAKK

Merk at det er henvist til to ulike forskrifter i sjekklisten; internkontrollforskriften (IK) og forskrift om håndtering av farlig stoff (FSF). Avvik kan eventuelt hjemles i begge forskrifter.

Virksomhet:

Dato:

Tilstede fra virksomheten:

Henvisning	Spørsmål	Kommentarer
FSF § 12	Sjekk om innmeldingen er korrekt ut fra de faktiske forhold.	
IK § 4	Sjekk om virksomheten har et HMS/IK system.	
IK § 5	Sjekk om virksomheten har et avvikssystem.	
FSF § 7 jfr. IK § 5	Sjekk om det foreligger et system for opplæring av personell.	
FSF § 9	Sjekk om det er utført systematisk tilstandskontroll av anlegget (annet ledd).	
	Sjekk om systematisk tilstandskontroll er utført av akkreditert inspeksjonsorgan eller teknisk kontrollorgan dersom anlegget inneholder mer enn 400 l ammoniakk (annet ledd jfr. første ledd).	
FSF § 14 jfr. IK § 5	Sjekk om det foreligger en risikoanalyse for anlegget.	
FSF § 19	Sjekk om det foreligger en beredskapsplan.	
	Er beredskapsplanen øvet?	

	Sjekk om beredskapsplanen er samordnet med offentlige beredskapsplaner.	
FSF § 15	Sjekk om det er gjennomført sikringstiltak slik at uvedkommende ikke får tilgang til anlegget (første ledd j)).	
	Sjekk om det foreligger driftsinstrukser for anlegget (første ledd k)).	
FSF § 10	Sjekk om anlegget vedlikeholdes og driftes i henhold til driftsinstruks, der slik instruks foreligger (forrige pkt.).	
FSF § 5	Sjekk om anlegget er ryddig og uten unødvendig brennbart materiale der farlig stoff håndteres.	
FSF § 11	Sjekk om anlegget er tilstrekkelig skiltet og merket.	
FSF § 20	Sjekk om virksomheten har et system for registrering av tilløp til uhell og ulykker ifm. håndtering av farlig stoff.	
	Sjekk om det er etablert rutiner for varsling og rapportering av uhell og ulykker til DSB.	

DSB ber om at brannvesenet i tillegg sjekker om det foreligger systemskisse/ flytskjema for anlegget. Det gis ikke avvik dersom virksomheten ikke har dette, men det rapporteres i spørreundersøkelsen sammen med de øvrige tilsynsresultatene. Krav om flytskjema stilles i Kuldenormen punkt 11.2.3:

11.2.3 Rørsystemet

For rør og ventiler gjelder merking med hensyn på innhold og funksjon som beskrevet i 8.7.

Rørsystemet skal minimum være dokumentert gjennom prinsipielt rørskjema med rørmateriale og rørdimensjoner på (flytskjema). For større anlegg skal komplett prosess- og instrumentdiagram (PID) foreligge. Skjemaer skal være tegnet i samsvar med NS-EN 1861.

For litt større/komplekse anlegg skal flytskjema være oppslått ved anlegget, jf. NS-EN 378-2 § 6.4.3.4. Stenge – og kontrollanordninger skal være identifisert på skjemaet.

FSF § 12 INNMELDING AV FARLIG STOFF

Innmeldingen skal være i henhold til de faktiske forhold. «Enhver som oppbevarer farlig stoff ...» plikter å melde inn.

Dersom ikke anlegget er meldt inn eller innmeldingen ikke er korrekt, gis det avvik.

Eksempel på avvikstekst:

«... har ikke meldt inn farlig stoff til DSB.»

«Innmelding av farlig stoff til DSB er ikke korrekt.»

Avvik hjemles i § 12 i FSF.

IK § 4 PLIKT TIL INTERNKONTROLL

Den som er ansvarlig for virksomheten skal sørge for at internkontroll innføres og utøves i virksomheten.

God internkontroll krever ryddighet og et gjennomtenkt system. Dette betyr at alle som arbeider i virksomheten skal være kjent med hvordan internkontroll på helse-, miljø- og sikkerhetsområdet praktiseres, og tilsynsmyndighetene må kunne forstå hvordan virksomheten arbeider med HMS.

Eksempel på avvikstekst:

«Det foreligger ikke et HMS/IK system.»

Avvik hjemles i § 4 i IK.

IK § 5 SYSTEMATISK HELSE-, MILJØ- OG SIKKERHETSARBEID

§ 5 stiller krav til innholdet i og dokumentasjon av internkontroll. Virksomheten skal kunne dokumentere at de har et avvikssystem.

Eksempel på avvikstekst:

«Det foreligger ikke et avvikssystem.»

Avvik hjemles i § 5 i IK.

FSF § 7/IK § 5 KOMPETANSE

Hensikten er å sikre at den som utfører arbeid knyttet til farlig stoff, skal ha tilstrekkelig kompetanse, slik at det ikke skjer uhell, og at den ansatte, dersom det likevel skjer et uhell eller det oppstår en unormal driftssituasjon, er i stand til å håndtere dette.

Virksomheten skal påse at de ansatte har fått nødvendig opplæring. Slik opplæring kan for eksempel være gjennomgang av driftsrutiner, de farlige stoffenes egenskaper, rutiner og forholdsregler ved uhell og ulykker med mer. Sjekkpunkt kan for eksempel være å spørre den som betjener anlegget om ammoniakk-gassens farlige egenskaper og hva vedkommende gjør hvis det oppstår en lekkasje.

Kompetansekravene som fremkommer i temaveiledning om bruk av farlig stoff del 2, kapittel 1, punkt 7.1, er det behov for å revidere. I dag er det vanlig at driftspersonell har enkle oppgaver ift. daglig drift og at anlegget vedlikeholdes av eksterne firmaer med kompetanse. Temaveiledningen må derfor brukes med varsomhet når det gjelder kravet om kompetanse (pkt. 7), og det anbefales derfor at man i stedet forholder seg til ordlyden i forskriftens § 7.

Eksempel på avvikstekst:

«Det er ikke system for opplæring av ansatte i forbindelse med håndtering av farlig stoff.»

«Virksomheten har ikke påsett at de ansatte har nødvendig kompetanse.»

Avvik hjemles i § 7 i FSF og § 5 i IK.

FSF § 9 KONTROLL

Ansvar for at kontroll av anlegget utføres er lagt på eier og bruker.

Det skal gjennomføres kontroll av anlegget før det tas i bruk. Kuldeanlegg bygges etter krav i forskrift om trykkpåkjent utstyr, og ferdigkontroll av denne anleggstypen utføres etter nevnte forskrift av teknisk kontrollorgan utpekt av DSB. Dette til informasjon, da brannvesenet ikke er tilsynsmyndighet etter forskrift om trykkpåkjent utstyr.

Når anlegget er i drift, er det krav om at det skal gjennomføres systematisk tilstandskontroll. For anlegg som inneholder mer enn 400 liter giftig gass, skal den systematiske tilstandskontrollen utføres av uavhengig kontrollør, se FSF § 9 annet ledd, 2. punktum jfr. første ledd, bokstav b).

Systematisk tilstandskontroll er i temaveiledning om bruk av farlig stoff del 2, kapittel 1, anbefalt utført minst hvert 5. år dersom ikke andre anbefalinger fra produsenten foreligger, eller virksomhetens erfaring med utstyret tilsier annet intervall.

Dersom det ikke er utført systematisk tilstandskontroll av anlegget de siste 5 årene, eller etter annet intervall fastsatt av produsent og/eller virksomhet, bør det settes en kort, men rimelig tidsfrist.

Eksempel på avvikstekst:

«Det har ikke blitt utført systematisk tilstandskontroll på anlegget.»

«Systematisk tilstandskontroll er ikke utført av uavhengig kontrollør.»

Avvik hjemles i § 9 i FSF.

FSF § 14/IK § 5 RISIKO OG RISIKOVURDERING

Det skal foreligge en risikovurdering for anlegget. Ansvar for gjennomføring av risikovurderinger ligger hos virksomhetens ledelse. Dersom virksomheten ikke selv har nødvendig kompetanse på risikovurderinger, må slik kompetanse innhentes.

Risikovurdering gjennomføres i forbindelse med etablering av ny virksomhet og ved bl.a. endringer i eksisterende virksomhet.

Risikovurderingen må tilpasses anleggets kompleksitet, størrelse og omgivelser. Sikkerheten med hensyn til tredjeperson må ivaretas.

Dersom risikovurderingen ikke foreligger, eller det er åpenbart at denne er mangelfull, gis det avvik.

Eksempel på avvikstekst:

«Det foreligger ingen risikovurdering på anlegget.»

«Virksomheten har ikke i tilstrekkelig grad kartlagt relevante farer og problemer med hensyn på håndtering av farlig stoff og på denne bakgrunn vurdert risikoen.»

Avvik hjemles i § 14 i FSF og § 5 i IK

FSF § 19 BEREDSKAPSPLANER

Virksomheter som håndterer farlig stoff skal utarbeide beredskapsplan og etablere tilstrekkelig beredskap. Beredskapen må tilpasses den enkelte virksomhet og øves.

Beredskapen skal samordnes med offentlig beredskap. Kompleksiteten på anlegget er avgjørende for graden av samordning. For enkle anlegg er innmeldingen tilstrekkelig samordning. For mer komplekse anlegg er det viktig med et godt samarbeid med lokal brannmyndighet.

Eksempel på avvikstekst:

«... har ikke utarbeidet beredskapsplan.»

«... har ikke øvet beredskapsplanen.»

«... har ikke samordnet beredskapen tilstrekkelig med lokal brannmyndighet.»

Avviket hjemles i § 19 i FSF.

FSF § 15 FOREBYGGENDE SIKKERHETSTILTAK

Det skal gjennomføres sikringstiltak for å hindre at personer utfører handlinger på utstyr og anlegg med farlig stoff som kan sette liv og helse i fare (første ledd bokstav j)).

Det skal foreligge driftsinstruks på anlegget (første ledd bokstav k)).

Eksempel på avvikstekst:

«... har ikke ivaretatt forebyggende sikkerhetstiltak på en tilfredsstillende måte når det gjelder....»

Avviket hjemles i § 15 i FSF.

FSF § 10 DRIFT, VEDLIKEHOLD OG OPPHØR

Krav om driftsinstruks fremkommer i § 15, første ledd, pkt. k). Dersom det ikke foreligger noen driftsinstruks, hjemles avviket i FSF § 15.

Anlegget skal holdes i forsvarlig stand og vedlikeholdes slik at sikkerhetsnivået opprettholdes. Under tilsynet må det gjøres en helhetsvurdering av vedlikeholdet av anlegget.

Eksempel på avvikstekst:

«... har ikke utført vedlikehold på anlegget.»

Avvik hjemles i § 10 i FSF.

Eksempel på avvikstekst dersom vedlikehold er gjennomført, men ikke kan dokumenteres:

«Det kan ikke dokumenteres at vedlikehold er gjennomført på anlegget.»

Avvik hjemles i §§ 10 jfr. 13 i FSF.

FSF § 5 KRAV TIL AKTSOMHET

Anlegg med farlig stoff skal være ryddig og uten unødvendig brennbart materiale der farlig stoff håndteres.

Eksempel på avvikstekst:

«Krav til aktsomhet er ikke ivaretatt når det gjelder håndtering av farlig stoff.»

Avvik hjemles i § 5 i FSF.

FSF § 11 SKILTING OG MERKING

Utstyr og rørsystemer med farlig stoff skal ha formålstjenlig og varig identifikasjonsmerking.

For kuldeanlegg med ammoniakk betyr det at rørstrekk skal merkes slik at strømningsretningen og type medium i rørsystemet fremgår tydelig. Merking av sentrale stengeventiler er også viktig.

Temaveiledning om bruk av farlig stoff del 2, kapittel 1, viser til kravet om CE-merking i forskrift om trykkpåkjent utstyr. Brannvesenet har ikke hjemmel til å gå tilsyn etter sistnevnte forskrift. Å kontrollere CE-merking er derfor ikke en del av tilsynsaksjonen. DSB utfører markedskontroll etter nevnte forskrift.

Eksempel på avvikstekst:

«Anlegget er ikke tilstrekkelig skiltet og merket.»

Avvik hjemles i § 11 i FSF.

FSF § 20 VARSLING OG RAPPORTERING AV UHELL OG ULYKKER

Virksomheten skal umiddelbart varsle DSB om større ulykker i forbindelse med håndtering av farlig stoff og tilhørende utstyr og anlegg. Virksomheten skal etablere et system for registrering av uhell, ulykker og tilløp til slike i forbindelse med håndtering av farlig stoff og tilhørende utstyr og anlegg.

Eksempel på avvikstekst:

«Virksomheten har ikke rutine for varsling av uhell og ulykker til DSB.»

Avvik hjemles i § 20 i FSF.

FSF §§ 23 OG 24 TILSYN OG REAKSJONSMIDLER

Tilsynet hjemles i § 23 i forskrift om håndtering av farlig stoff.

Avvik hjemles i rett paragraf i forskrift om håndtering av farlig stoff.

Reaksjonsmidler fremkommer i § 24 i forskrift om håndtering av farlig stoff som viser til lov av 14. juni 2002 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og brannvesenets redningsoppgaver §§ 37 – 40 og § 42 og er de samme som benyttes ved tilsyn etter bl.a. forskrift om brannforebygging.

SJEKKLISTE FOR FYLLEANLEGG FOR GASSFLASKER FOR LPG

Merk at det er henvist til to ulike forskrifter i sjekklisten; internkontrollforskriften (IK) og forskrift om håndtering av farlig stoff (FSF). Avvik kan eventuelt hjemles i begge forskrifter.

Virksomhet:

Dato:

Tilstede fra virksomheten:

Henvvisning	Spørsmål	Kommentarer
FSF § 12	Sjekk om innmeldingen er korrekt ut fra de faktiske forhold.	
IK § 4	Sjekk om bedriften har et HMS/IK system.	
IK § 5	Sjekk om virksomheten har et avvikssystem.	
FSF § 7 jfr. IK § 5	Sjekk om det foreligger et system for opplæring av personell.	
FSF § 9	Sjekk om det er utført systematisk tilstandskontroll av anlegget (annet ledd).	
	Sjekk om systematisk tilstandskontroll er utført av akkreditert inspeksjonsorgan eller teknisk kontrollorgan (annet ledd jfr. første ledd).	
FSF § 14 jfr. IK § 5	Sjekk om det foreligger en risikoanalyse for anlegget.	
FSF § 19	Sjekk om det foreligger en beredskapsplan.	
	Er beredskapsplanen øvet?	

	Sjekk om beredskapsplanen er samordnet med offentlige beredskapsplaner.	
FSF § 15	Sjekk om det er gjennomført sikringstiltak slik at uvedkommende ikke får tilgang til anlegget (første ledd j))	
	Sjekk 1: om det foreligger driftsinstrukser for anlegget (første ledd k)) og 2: om instruks for fylling av flasker (der slik instruks finnes) er i henhold til kravene i FSF § 15a. Kravene er gjengitt i veiledningen.	
FSF § 10	Sjekk om anlegget vedlikeholdes og driftes i henhold til driftsinstruks, der slik instruks foreligger (forrige pkt.).	
FSF § 15a	Sjekk om det finnes synlige oppslag som strider mot mottakplikten for gassflasker for LPG.	
FSF § 5	Sjekk om anlegget er ryddig og uten unødvendig brennbart materiale der farlig stoff håndteres.	
FSF § 11	Sjekk om anlegget er tilstrekkelig skiltet og merket.	
FSF § 20	Sjekk om virksomheten har et system for registrering av tilløp til uhell og ulykker ifm. håndtering av farlig stoff.	
	Sjekk om det er etablert rutiner for varsling og rapportering av uhell og ulykker til DSB.	

FSF § 12 INNMELDING AV FARLIG STOFF

Innmeldingen skal være i henhold til de faktiske forhold. «Enhver som oppbevarer farlig stoff ...» plikter å melde inn.

Dersom ikke anlegget er meldt inn eller innmeldingen ikke er korrekt, gis det avvik.

Eksempel på avvikstekst:

«... har ikke meldt inn farlig stoff til DSB.»

«Innmelding av farlig stoff til DSB er ikke korrekt og må rettes opp.»

Avvik hjemles i § 12 i FSF.

IK § 4 PLIKT TIL INTERNKONTROLL

Den som er ansvarlig for virksomheten skal sørge for at internkontroll innføres og utøves i virksomheten.

God internkontroll krever ryddighet og et gjennomtenkt system. Dette betyr at alle som arbeider i virksomheten skal være kjent med hvordan internkontroll på helse-, miljø- og sikkerhetsområdet praktiseres, og tilsynsmyndighetene må kunne forstå hvordan virksomheten arbeider med HMS.

Eksempel på avvikstekst:

«Det foreligger ikke et HMS/IK system.»

Avvik hjemles i § 4 i IK.

IK § 5 SYSTEMATISK HELSE-, MILJØ- OG SIKKERHETSARBEID

§ 5 stiller krav til innholdet i og dokumentasjon av internkontroll. Virksomheten skal kunne dokumentere at de har et avvikssystem.

Eksempel på avvikstekst:

«Det foreligger ikke et avvikssystem.»

Avvik hjemles i § 5 i IK.

FSF § 7/IK § 5 KOMPETANSE

Hensikten er å sikre at den som utfører arbeid knyttet til farlig stoff, skal ha tilstrekkelig kompetanse, slik at det ikke skjer uhell, og at den ansatte, dersom det likevel skjer et uhell eller det oppstår en unormal driftssituasjon, er i stand til å håndtere dette.

Virksomheten skal påse at de ansatte har fått nødvendig opplæring. Slik opplæring kan for eksempel være gjennomgang av driftsrutiner, de farlige stoffenes egenskaper, rutiner og forholdsregler ved uhell og ulykker med mer. Sjekkpunkt kan for eksempel være å spørre den som betjener anlegget om fareegenskapene til LPG og hva vedkommende gjør hvis det oppstår en lekkasje.

Eksempel på avvikstekst:

«Det er ikke system for opplæring av ansatte i forbindelse med håndtering av farlig stoff.»

«Virksomheten har ikke påsett at de ansatte har nødvendig kompetanse.»

Avvik hjemles i § 7 i FSF og § 5 i IK.

FSF § 9 KONTROLL

Ansvar for at kontroll av anlegget utføres er lagt på eier og bruker.

Forskriften stiller krav til at det skal gjennomføres kontroll av fylleanlegget før det tas i bruk. Denne ferdigkontrollen skal dokumenteres. Ferdigkontrollen er viktig, men for et anlegg som har vært i drift en tid, er det viktigste at fylleanlegget er vedlikeholdt og at det utføres systematisk tilstandskontroll av anlegget. Etter FSF § 9 skal det gjennomføres systematisk tilstandskontroll av anlegg som er i drift.

Både ferdigkontroll og systematisk tilstandskontroll skal utføres av uavhengig kontrollør, se FSF § 9, første ledd, punkt c). Systematisk tilstandskontroll er i temaveiledning om omtapping av farlig stoff anbefalt utført hvert år dersom ikke andre anbefalinger fra produsenten foreligger, eller virksomhetens erfaring med utstyret tilsier annet intervall.

Dersom det ikke er utført systematisk tilstandskontroll av anlegget det siste året, eller etter annet intervall fastsatt av produsent og/eller virksomhet, bør det settes en kort, men rimelig tidsfrist.

Eksempel på avvikstekst:

«Det har ikke blitt utført systematisk tilstandskontroll på anlegget.»

«Systematisk tilstandskontroll er ikke utført av uavhengig kontrollør.»

Avvik hjemles i § 9 i FSF.

FSF § 14/IK § 5 RISIKO OG RISIKOVURDERING

Det skal foreligge en risikovurdering for anlegget. Ansvar for gjennomføring av risikovurderinger ligger hos virksomhetens ledelse. Dersom virksomheten ikke selv har nødvendig kompetanse på risikovurderinger, må slik kompetanse innhentes.

Risikovurdering gjennomføres i forbindelse med etablering av ny virksomhet og ved bl.a. endringer i eksisterende virksomhet.

Risikovurderingen må tilpasses anleggets kompleksitet, størrelse og omgivelser. Sikkerheten med hensyn til tredjeperson må ivaretas.

Dersom risikovurderingen ikke foreligger, eller det er åpenbart at denne er mangelfull, gis det avvik.

Eksempel på avvikstekst:

«Det foreligger ingen risikovurdering på anlegget.»

«Virksomheten har ikke i tilstrekkelig grad kartlagt relevante farer og problemer med hensyn på håndtering av farlig stoff og på denne bakgrunn vurdert risikoen.»

Avvik hjemles i § 14 i FSF og § 5 i IK.

FSF § 19 BEREDSKAPSPLANER

Virksomheter som håndterer farlig stoff skal utarbeide beredskapsplan og etablere tilstrekkelig beredskap. Beredskapen må tilpasses den enkelte virksomhet og øves.

Beredskapen skal samordnes med offentlig beredskap. Kompleksiteten på anlegget er avgjørende for graden av samordning. For enkle anlegg er innmeldingen tilstrekkelig samordning. For mer komplekse anlegg er det viktig med et godt samarbeid med lokal brannmyndighet.

Eksempel på avvikstekst:

«... har ikke utarbeidet beredskapsplan.»

«... har ikke øvet beredskapsplanen.»

«... har ikke samordnet beredskapen tilstrekkelig med lokal brannmyndighet.»

Avvik hjemles i § 19 i FSF.

FSF § 15 FOREBYGGENDE SIKKERHETSTILTAK

Det skal gjennomføres sikringstiltak for å hindre at personer utfører handlinger på utstyr og anlegg med farlig stoff som kan sette liv og helse i fare (første ledd bokstav j)).

Det skal foreligge driftsinstrukser på anlegget (første ledd bokstav k)).

Paragraf 15a, som ble tilføyd FSF med virkning fra 01.07.15, stiller en rekke krav til fylling av gassflasker for LPG:

Det er ikke tillatt å fylle gassflasker for LPG som er skadde, defekte eller har forfalt til periodisk kontroll. Virksomheter som fyller gassflasker for LPG skal:

- Kontrollere flaskene før fylling for å sikre at de ikke er påført skade og at påfyllingsventil, sikkerhetsventil og pakning er intakt.
- Merke flaskene ved fylling, slik at de er sporbare tilbake til fyllestedet. Merkingen skal angi at flasken er kontrollert før fylling.
- Kontrollere flaskene etter fylling. Kontrollen skal sikre at bestemmelsene om fyllingsgrad er overholdt, at flaskene med utstyr ikke lekker og at flaskene har påkrevd merking og identifikasjon.

Ovennevnte krav må inngå i instruksen for fylling av flasker for at denne skal kunne sies å være dekkende. Dersom det ikke finnes instruks for fylling av flasker, eller denne ikke ivaretar kravene i § 15a, gis avvik etter § 15.

Eksempel på avvikstekst:

«... har ikke ivaretatt forebyggende sikkerhetstiltak på en tilfredsstillende måte når det gjelder...»

Avvik hjemles i § 15 i FSF.

FSF § 10 DRIFT, VEDLIKEHOLD OG OPPHØR

Krav om driftsinstruks fremkommer i § 15, første ledd, pkt. k). Dersom det ikke foreligger noen driftsinstruks, hjemles avviket i FSF § 15.

Anlegget skal holdes i forsvarlig stand og vedlikeholdes slik at sikkerhetsnivået opprettholdes. Under tilsynet må det gjøres en helhetsvurdering av vedlikeholdet av anlegget.

Eksempel på avvikstekst:

«... har ikke utført vedlikehold på anlegget.»

Avvik hjemles i § 10 i FSF.

Eksempel på avvikstekst dersom vedlikehold er gjennomført, men ikke kan dokumenteres:

«Det kan ikke dokumenteres at vedlikehold er gjennomført på anlegget.»

Avvik hjemles i §§ 10 jfr. 13 i FSF.

FSF § 15A GASSFLASKER FOR LPG

Virksomheter som fyller eller omsetter gassflasker for LPG skal ta imot slike flasker kostnadsfritt fra forbrukere, herunder ta imot flasker som ikke kan fylles eller som forbrukere av annen årsak ønsker å levere fra seg.

Dersom det finnes synlige oppslag som strider mot mottakplikten for gassflasker for LPG, gis det avvik etter § 15a.

Eksempel på avvikstekst:

«... ivaretar ikke plikten til å kostnadsfritt ta imot gassflasker som forbrukere ønsker å levere fra seg.»

Avvik hjemles i § 15a i FSF.

FSF § 5 KRAV TIL AKTSOMHET

Anlegg med farlig stoff skal være ryddig og uten unødvendig brennbart materiale der farlig stoff håndteres.

Eksempel på avvikstekst:

«Krav til aktsomhet er ikke ivare tatt når det gjelder håndtering av farlig stoff.»

Avvik hjemles i § 5 i FSF.

FSF § 11 SKILTING OG MERKING

Kravet i forskriften er at det skal settes opp skilt som er lett synlig, på passende steder og i tilstrekkelig antall der farlig stoff håndteres. Skiltingen skal opplyse om faren for brann- og eksplosjon, eventuelt gass under trykk og forbud mot røyking og bruk av åpen ild. Utstyr og rørsystemer skal også ha formålstjenelig og varig identifikasjon.

Rørsystem som er tilknyttet LPG-tanken og transporterer gass skal merkes slik at strømningsretningen og type medium i rørsystemet fremgår tydelig.

Eksempel på skilt og symboler fremkommer i vedlegg 12 i temaveiledningen. Se evt. forskrift 6. oktober 1994 om sikkerhetsskilting og signalgivning på arbeidsplassen.

Eksempel på avvikstekst:

«Anlegget er ikke tilstrekkelig skiltet og merket.»

Avvik hjemles i § 11 i FSF.

FSF § 20 VARSLING OG RAPPORTERING AV UHELL OG ULYKKER

Virksomheten skal umiddelbart varsle DSB om større ulykker i forbindelse med håndtering av farlig stoff og tilhørende utstyr og anlegg. Virksomheten skal etablere et system for registrering av uhell, ulykker og tilløp til slike i forbindelse med håndtering av farlig stoff og tilhørende utstyr og anlegg.

Eksempel på avvikstekst:

«Virksomheten har ikke rutine for varsling av uhell og ulykker til DSB.»

Avvik hjemles i § 20 i FSF.

FSF §§ 23 OG 24 TILSYN OG REAKSJONSMIDLER

Tilsynet hjemles i § 23 i forskrift om håndtering av farlig stoff.

Avvik hjemles i rett paragraf i forskrift om håndtering av farlig stoff.

Reaksjonsmidler fremkommer i § 24 i forskrift om håndtering av farlig stoff som viser til lov av 14. juni 2002 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og brannvesenets redningsoppgaver §§ 37 – 40 og § 42 og er de samme som benyttes ved tilsyn etter bl.a. forskrift om brannforebygging.